

Sygn. akt. IV Ka 989/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2015 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Grzegorz Szepelak

Sędziowie SSO Krzysztof Głowacki

SSR del. do SO Marta Minkisiewicz – Kasprzak (spr.)

Protokolant Justyna Gdula

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Ireny Głogowskiej

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015 r.

sprawy:

1) P. K.

syna R. i A. z domu T., urodzonego (...) we W.

oskarżonego o przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.

2) M. K. (1)

córki J. i I. z domu M., urodzonej (...) we W.

oskarżonej o przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.

3) M. K.

córki K. i M. z domu I., urodzonej (...) we W.

oskarżonej o przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k., z art. 278 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. art. 278 § 1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. w związku z art. 12 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej

z dnia 5 czerwca 2015 roku sygn. akt II K 1290/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu dla Wrocławia – Fabrycznej do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt IV Ka 989/15

UZASADNIENIE

P. K., M. K. (1) i M. K. (2) zostali oskarżeni o to, że:

w dniu 16 września 2014r. we W. działając wspólnie i w porozumieniu oraz z innymi nieustalonymi osobami dokonali rozboju na osobie D. W. w ten sposób, że używając przemocy w postaci szarpania i kopania po całym ciele spowodowali u niego obrażenia ciała w postaci obrzęku na głowie, ukruszenia zęba, otarcia naskórka na kończynie górnej lewej, które to obrażenia naruszyły czynność narządów ciała na okres poniżej 7 dni, a następnie dokonali zaboru w celu przywłaszczenia torby podróżnej z zawartością odzieży, opakowania tytoniu oraz maszynką do skręcania papierosów, tj. mienia o łącznej wartości 200zł na szkodę D. W., tj. o czyn z art. 280 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Nadto M. K. (2) została oskarżona o to, że:

w okresie od 13 września 2014r. do 16 września 2014r. we W. działając w krótkich odstępach czasu, w realizacji z góry powziętego zamiaru, w sklepie (...) przy ul. (...) dokonała zaboru w celu przywłaszczenia 2 sztuk dysków twardech o wartości 579,98 zł oraz usiłowała dokonać zaboru w celu przywłaszczenia jednego dysku twardego o wartości 289,90zł, jednak zamierzonego celu nie osiągnęła z uwagi na postawę pracownika sklepu, tj. o przestępstwo z art., 278 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Fabrycznej w II Wydziale Karnym wyrokiem z dnia 5 czerwca 2015r. o sygn. akt II K 1290/14:

- uznał oskarżonych: P. K., M. K. (1) i M. K. za winnych popełnienia czynu z art. 280 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 280 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył im kary po 2 lata pozbawienia wolności oraz – na podstawie art. 33 § 2 kk kary grzywny w wysokości po 100 stawek dziennych , przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 10zł;

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 2 kk wykonanie orzeczonych wobec oskarżonych P. K. i M. K. (1) kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na 5-letni okres próby i w oparciu o art. 73 § 2 kk w okresie próby oddał ich pod dozór kuratora sądowego;

- uznał oskarżoną M. K. za winną popełnienia czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku z ustaleniem, że wartość każdego z dysków twardech wynosiła 235,76zł netto, a łącznie ich wartość wynosiła 707,28zł netto i za to na podstawie art. 278 § 1 kk wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 kk wymierzył jej karę grzywny w wysokości 60 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł. (W punkcie II części wstępnej wyroku czyn oskarżonej opisał zaś następująco: „w okresie od 13 września 2014r. do 16 września 2014r. we W. działając w krótkich odstępach czasu , w realizacji z góry powziętego zamiaru , w sklepie (...) przy ul. (...) dokonała zaboru w celu przywłaszczenia jednego dysku twardego o wartości 289,90zł, jednak zamierzonego celu nie osiągnęła z uwagi na postawę pracownika sklepu”, kwalifikując go z art. 278 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk);

-na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 i 2 kk połączył orzeczone wobec M. K. kary pozbawienia wolności i wymierzył jej karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

-na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk orzeczone wobec M. K. kary grzywny i wymierzył jej karę łączną 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł;

-na podstawie art. 63§ 1 kk zaliczył oskarżonym P. K. i M. K. (1) na poczet orzeczonych kar grzywny ich zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie od 16 września 2014r. do 4 listopada 2014r.

-na podstawie art. 63 § 1 kk zaliczył oskarżonej M. K. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności je zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie od 16 września 2014r. do 12 stycznia 2015r.;

-zasądził od Skarbu Państwa stosowne kwoty na rzecz obrońców oskarżonych z urzędu tytułem nieopłaconej obrony;

-zasądził od oskarżonych P. K. i M. K. (1) koszty sądowe związane z ich udziałem w sprawie, a na podstawie art. 17 ustawy o opłatach w skrawach karnych odstąpił od wymierzenia im opłaty;

-zwolnił oskarżoną M. K. od ponoszenia kosztów sądowych i nie wymierzył jej opłaty.

Wyrok niniejszy zaskarżony został przez oskarżonych, za pośrednictwem ich obrońców.

Obrońca M. K. zaskarżył orzeczenie w punktach V, VI, VII i VIII, zarzucając:

-naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na treść wyroku, tj. art. 410 kpk w zw. z art. 7 kpk poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów wobec wyselekcjonowania materiału dowodowego i zaakcentowania, wbrew zasadzie bezstronności, okoliczności niekorzystnych dla oskarżonej, opartych na domniemaniach, przy jednoczesnym umniejszeniu znaczenia lub całkowitym pominięciu tych, które przemawiały na jej korzyść, bez należytego uzasadnienia takiej oceny, w konsekwencji czego Sad nie uznał za wiarygodnie udowodnionego faktu, iż oskarżeni nie byli prowodyrami całego zajścia z dnia 16 września 2014r., a ich zachowanie było reakcją na niewłaściwe czy wręcz agresywne zachowanie pokrzywdzonego, jak również dano wiarę zeznaniom pokrzywdzonego pomimo faktu, że zeznania te nie były spójne logicznie i konsekwentne, uznając na ich podstawie, że to oskarżeni byli stroną atakującą;

-naruszenie przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 410 kpk w zw. z art. 5 kpk poprzez uznanie oskarżoną za winną popełnienia czynu wyczerpującego znamiona występku z art. 278 § 1 kk i art. 13 § 1 kk w zw. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, podczas gdy inna oskarżonej nie została udowodniona, a co najmniej istnieją w tym zakresie nie dające się usunąć wątpliwości.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej M. K. od popełnienia przypisanych jej czynów, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi I instancji.

Obrońca M. K. (1) zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w punktach III, IV i XV. Zarzucił on:

-obrazę prawa materialnego poprzez zakwalifikowanie czynu oskarżonej jako rozboju, pomimo tego, że z prawidłowych ustaleń wynika, iż oskarżona nie dopuściła się tego czynu, nie działała wspólnie i w porozumieniu z M. K. i P. ani nie podlegała lub pomagała w jego dokonaniu;

-obrazę prawa materialnego, tj. art. 157 § 2 kk poprzez przyjęcie, że oskarżona spowodowała naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia pokrzywdzonego, podczas gdy z fizycznego punktu widzenia nie była ona w stanie tego dokonać leżąc na ziemi obok pokrzywdzonego;

-obrazę prawa materialnego, tj. art. 25 § kk poprzez nieprzyjęcie, że oskarżona działała w obronie koniecznej przed agresją fizyczną i werbalną ze strony D. W.;

-obrazę prawa materialnego, tj. art. 53 § 1 kk poprzez niezważenie stopnia zawinienia poszczególnych uczestników zdarzenia, a co za tym idzie ustalenie, że wszyscy uczestnicy zdarzenia uczestniczyli w nim w stopniu równym;

-obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj. art. 410 kpk, art. 4 kpk i art. 5 kpk poprzez nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy, a zwłaszcza tych, które przemawiały na korzyść oskarżonej oraz przez rozstrzygnięcie na jej niekorzyść nieusuwalnych wątpliwości, które wskazują na brak winy oskarżonej;

-błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mające wpływ na jego treść poprzez ustalenie na podstawie nieprawidłowej oceny dowodów, że oskarżona dokonała zarzucanego jej czynu.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej M. K. (1) od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Obrońca P. K. zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w punktach I, II, IX i XV. Zarzucił on:

-błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, które mogły mieć wpływ na jego treść poprzez przyjęcie, że:

a) oskarżony P. K. dopuścił się zarzucanego mu czynu rozboju poprzez zastosowanie przemocy na pokrzywdzonym działając wspólnie i w porozumieniu z innymi oskarżonymi zabierając w celu przywłaszczenia torbę podróżną , podczas gdy zeznania samego pokrzywdzonego , a także wyjaśnienia składane przez wszystkich oskarżonych jednoznacznie wskazują, że do zaboru doszło tylko na skutek działania tylko jednej oskarżonej osoby, bez działania we współsprawstwie oskarżonego,

b)oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu polegającego na spowodowaniu lekkiego uszczerbku na zdrowiu na osobie pokrzywdzonego, podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy , w tym przede wszystkim zeznania samego pokrzywdzonego, nie dają w sposób pewny podstaw do sądzenia, że powstały uszczerbek był bezpośrednim skutkiem obrażeń zadawanych przez oskarżonego, zwłaszcza z uwagi na fakt czynnego zaangażowania w zdarzenie innych nieustalonych osób;

-obrazę przepisów postępowania , które mogły mieć wpływ na treść orzeczenia poprzez naruszenie:

a) art. 5 § 2 kpk i całkowite pominięcie przemawiających na korzyść oskarżonego zeznań samego pokrzywdzonego, jak również wyjaśnień składanych przez pozostałych oskarżonych w zakresie w jakim wskazywali oni na faktyczny brak udziału w realizacji przestępstwa rozboju przez oskarżonego, a także pominięcie zeznań funkcjonariuszy Policji w zakresie, w jakim podawali oni, że mogło dojść do sugestii wobec osoby pokrzywdzonego co do osób biorących udział w zdarzeniu,

b) art. 7 kpk poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów w postaci dowolnej, niezgodnej z regułami doświadczenia życiowego oceny zeznań pokrzywdzonego w zakresie, w jakim wskazywał w jakich okolicznościach i przez kogo zabrana została mu torba podróżna , sugestii jakiej poddany został przy wskazywaniu sprawców dokonanego na jego osobie napadu oraz sprzeczności wyjaśnień w zakresie przebiegu zdarzenia ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego P. K. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd Odwoławczy zważył, że nie sposób odmówić słuszności wszystkim apelacjom, w których wskazano na dowolność w ocenie materiału dowodowego w zakresie zarzucanego oskarżonym przestępstwa rozboju. Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd I instancji dopuścił się szeregu uchybień o charakterze procesowym, które miały wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Z naruszeniem wskazań zawartych w art. 4 i 7 kpk. przeprowadził bowiem postępowanie w sposób niedostatecznie wnikliwy, przyjmując bez głębszej refleksji że wszyscy oskarżeni działając wspólnie i w porozumieniu, stosując przemoc i powodując w ten sposób obrażenia ciała u pokrzywdzonego realizowali zamiar zaboru w celu przywłaszczenia jego mienia. Wersja ta nie znajduje dostatecznego potwierdzenia w przeprowadzonych dowodach, ocenionych zgodnie ze wskazaniami zawartymi w art. 7 kpk, - w tym przypadku zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Wyjaśnienia oskarżonych wskazują na to, że zajście miało charakter kilkietapowy: pierwszy etap związany był z zaczepką ze strony oskarżonych i reakcją słowną pokrzywdzonego, następnie miała miejsce agresja fizyczna podjęta przez M. K. (1) , potem do pobicia pokrzywdzonego przystąpił P. K. oraz inne nieustalone osoby. Gdy pokrzywdzony był bity przez w/w osoby, M. K. (2) zabrała leżącą nieopodal torbę należącą do pokrzywdzonego. Następnie wszyscy oddalili się z miejsca zdarzenia, a pokrzywdzony wzywał do oddania torby. M. K. (2) niosąca torbę, ani żadna z pozostałych osób nie zareagowała na to wezwanie. Chociaż oskarżeni początkowo przyznawali

się do popełnienia zarzucanego im czynu, w czasie składania kolejnych wyjaśnień precyzowali na czym dokładnie polegał udział każdego z nich w zdarzeniu, ograniczając go do pobicia pokrzywdzonego (M. K. (1) i P. K.) oraz do kradzieży torby (M. K. (2)). Jedyńm bezpośrednim świadkiem zdarzenia jest pokrzywdzony. Zeznania jego są zarazem jedynym źródłem dowodowym służącym weryfikacji wyjaśnień oskarżonych. Z zeznań tych nie wynika w sposób nie budzący wątpliwości współdziałanie wszystkich oskarżonych w popełnieniu przestępstwa rozboju. Wręcz przeciwnie: oprócz tego że żadne z oskarżonych nie zareagowało na wezwania oskarżonego o zwrot torby, gdy już oddalali się z miejsca zdarzenia, pokrzywdzony nie podał żadnych faktów, które skłaniałyby do przyjęcia, że oskarżeni odnośnie zaboru mienia działali wspólnie i w porozumieniu. Nadto, nie potwierdził on w sposób stanowczy, że M. K. (2) brała udział w jego pobiciu. Z żadnych zeznań pokrzywdzonego nie wynika też, by pobicie miało mieć niewątpliwy i ścisły związek z chęcią zaboru przez napastników jego mienia w postaci torby. W jego wersji oskarżeni chcieli, by dał im drobne pieniądze lub dał „szluga”, bądź „nabił łufkę”. Następnie gdy odmówił, rzuciła się na niego M. K. (1), do której przyłączył się P. K. i pozostałe nieustalone osoby. Natomiast w wersji oskarżonych, powodem agresji fizycznej ze strony M. K. (1) i P. K. miałyby być niestosowne odezwanie się do którejś z kobiet przez pokrzywdzonego. Wszyscy oskarżeni wyjaśniali, że nie planowali i nie uzgadniali kradzieży torby oskarżonego. M. K. (2) twierdziła, że zabrała w celu przywłaszczenia torbę pokrzywdzonego wykorzystując okazję, tj. fakt, że D. W. był bity przez pozostałych, a jego torba stała nieopodal bez dozoru.

Sąd Odwoławczy zważył zatem, że w toku rozpoznania sprawy przed Sądem I instancji nie została wyjaśniona ważka kwestia, czy oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu, a jeśli tak, to w jakim zakresie. Nie ustalono w sposób pewny, czy istniało w ogóle pomiędzy poszczególnymi oskarżonymi porozumienie co do stosowania wobec pokrzywdzonego przemocy, a także czy przemoc stosowano wobec niego w celu dokonania zaboru w celu przywłaszczenia mienia i czy oskarżona M. K. (2) dokonała zaboru torby w ramach współdziałania z pozostałymi oskarżonymi i podziału ról. Bez ustalenia tych kwestii o kluczowym znaczeniu dla odpowiedzialności karnej poszczególnych oskarżonych nie może być mowy o przypisaniu im winy i sprawstwa w zakresie wskazanym w zaskarżonym wyroku. Jeżeli porozumienie takie miało miejsce, powinnością Sądu było dokonanie w tym zakresie precyzyjnych ustaleń i wyciągnięcie wniosków znajdujących realne oparcie w zgromadzonych dowodach. Tymczasem Sąd meriti, choć wskazał na czym polega działanie wspólnie i w porozumieniu i jakie skutki generuje taka konstrukcja strony podmiotowej dla poszczególnych oskarżonych, nie odniósł tych rozważań do tej konkretnej sytuacji. W konsekwencji nie jest czytelna przyczyna, dla której uznał, że oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu, obejmując swym wspólnym zamiarem popełnienie przypisanego im czynu.

Nadto, Sąd przypisał wszystkim oskarżonym sprawstwo w zakresie skutków w postaci obrażeń ciała pokrzywdzonego, choć odpowiedzialność za skutki, w zależności od ustaleń dotyczących poszczególnych zachowań oskarżonych, może wymagać indywidualizacji.

Co do pozostałych zarzutów zawartych w apelacjach obrońców, a nie związanych z powyższym naruszeniem przepisów procedury i wynikającymi stąd błędnymi ustaleniami, a w konsekwencji z przedwczesnym przypisaniem oskarżonym winy i sprawstwa w zakresie przestępstwa rozboju, Sąd Odwoławczy w oparciu o art. 436 kpk uznał za niecelowe odnoszenie się do nich wobec konieczności powtórzenia przewodu sądowego przed Sądem I instancji.

Niezależnie od granic środków zaskarżenia Sąd II instancji zważył, iż w zakresie czynu dotyczącego M. K., polegającego na kradzieży i usiłowaniu kradzieży twardych dysków na szkodę sklepu (...), zachodzi bezwzględna przesłanka odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 7 kpk, tj. sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie. Nastąpiła bowiem rażąca niezgodność pomiędzy opisem czynu zarzucanego oskarżonej i przypisanego jej w zaskarżonym wyroku. W części wstępnej zawarto opis czynu i jego kwalifikację prawną sprzeczną z aktem oskarżenia. W części dyspozytywnej oskarżona została zaś uznana za winną popełnienia czynu opisanego w części wstępnej wyroku. Modyfikacja opisu czynu przyjęta przez Sąd w części dyspozytywnej nie koreluje z częścią wstępną wyroku ani w zakresie opisu czynu, ani też jego kwalifikacji prawnej. Ponadto na podstawie opisu czynu z części

wstępnej po pierwsze nie wiadomo, czy czyn ten miał postać stadialną dokonania czy też usiłowania, zaś wartość przedmiotu czynu zabronionego wskazuje na zaistnienie wykroczenia, a nie przestępstwa. Wobec takiej wewnętrznej sprzeczności w wyroku pomiędzy jego częścią wstępną i bezpośrednio odwołującą się do niej częścią dyspozytywną stało się niejasne jaki czyn stał się przedmiotem rozpoznania i jaki czyn został przypisany oskarżonej. Taka wewnętrzna sprzeczność orzeczenia uniemożliwia jego wykonanie. Wątpliwości w tym zakresie nie da się usunąć czy wyjaśnić w drodze art. 13 kkw. Dlatego też orzeczenie i w tym zakresie należało uchylić do ponownego rozpoznania.

Wobec powyższego, odnoszenie się do zarzutów apelacji w zakresie drugiego z czynów przypisanych oskarżonej M. K. jest bezprzedmiotowe. Mając na uwadze zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, zaskarżone orzeczenie w zakresie omawianego czynu nie może zostać bowiem poddane pełnej merytorycznej ocenie.

Podstawą orzekania, zgodnie ze wskazaniem zawartym w art. 4 kpk, jest zasada obiektywizmu, nakładająca na organy prowadzące postępowanie karne obowiązek badania okoliczności przemawiających na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego. Wszystkie te okoliczności, zgodnie ze wskazaniem art. 7 kpk Sąd ma poddać swobodnej ocenie, nie popadając w dowolność. Tok rozumowania sądu ma być zgodny z zasadami logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego. W ocenie Sądu Odwoławczego, w niniejszej sprawie Sąd meriti orzekł w oparciu o materiał dowodowy oceniony dowolnie, bez rzetelnego odniesienia się udziału oskarżonych w dokonaniu przypisanego im czynu kwalifikowanego z art. 280 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk.

Wyszczególnione wyżej mankamenty skutkować musiały uchynieniem zaskarżonego wyroku w całości i przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji przeprowadzi ponownie postępowanie dowodowe, z dbałością o ustalenie kwestii wskazanych powyżej przez Sąd Odwoławczy. Bazując na wyczerpująco zgromadzonym materiale dowodowym Sąd wyda sprawiedliwy wyrok, którego podstawą będą należycie ocenione dowody. Podda wnikliwej, zgodnej z wymogami art. 7 kpk, analizie działanie oskarżonych w kontekście zarzucanych im czynów, właściwie kwalifikując je pod względem materialnoprawnym.

Ze względu na to, że wyrok niniejszy zaskarżony został jedynie na korzyść oskarżonych, przy ponownym rozpoznaniu Sąd I instancji będzie miał na względzie wyrażony w art. 443 kpk zakaz reformationis in peius